

Internetconsultatie wijziging subsidieregeling STAP-budget Reactie MBO Raad, 24 januari 2023

De huidige STAP-regeling bereikt niet de gewenste doelen en is niet effectief: gemiste kansen.

Op 1 maart 2022 was het zover: vanaf die dag konden werkenden en werkzoekenden vanaf 18 jaar een STAP-budget van maximaal €1.000 per jaar aanvragen om een opleiding, training of cursus te volgen en konden opleiders hun aanbod aanbieden. Hoe het sindsdien met STAP is verlopen behoeft geen toelichting. Lees de kranten, de Kamervragen, de moties en de publicaties in de media met eerst Radar en recent de publicatie van Follow the Money.

De door OCW erkende bekostigde mbo scholen zien de ontwikkelingen rond STAP met lede ogen aan. Ze verbazen zich erover dat het ministerie poogt STAP door te ontwikkelen ten behoeve van de benodigde leercultuur in, terwijl de scholen zélf buiten spel gezet worden. De mbo scholen met hun hoogstaande erkende kwaliteit, hun netwerken met regionale bedrijfsleven en hun gekwalificeerde docenten hebben binnen de huidige STAP-regeling geen kans. Tenzij de scholen kiezen om op een private onderwijsmarkt kortdurende cursussen in de markt te zetten, gericht op STAP aanvragen en daarbij tools ontwikkelen om de concurrentie met de snelle private opleiders aan te gaan. Dit is niet alleen een gemiste kans, het berokkent schade aan burgers die minder makkelijk toegang hebben tot STAP of andere scholingsmiddelen.

Bewustzijn komt langzaam maar zeker

Het ministerie is zich er zeer van bewust dat dergelijke uitwassen aan de orde zijn en zegt met STAP een lerende regeling te hebben die steeds verder dient te verbeteren. Het ministerie geeft aan dat het doel van het STAP-budget om een brede groep te bereiken, tot nu toe goed gelukt. En ze ziet dat het ruime aanbod van 1.100 opleiders met 112.000 verschillende scholingsactiviteiten in het STAP register als een succes. Tegelijkertijd hebben de afgelopen maanden duidelijke verbeterpunten blootgelegd. STAP is een lerende regeling. Ook in de brief aan de Tweede Kamer wordt dit bevestigd en diverse maatregelen aangekondigd om de STAP regeling verder door te ontwikkelen.

Minister Van Gennip wil het scholingsaanbod van STAP verder uitbreiden en gericht inzetten voor maatschappelijk cruciale beroepen. Zo wordt er gekeken naar mogelijkheden om meer verschillende type opleiders - waaronder kleine opleiders - toegang te bieden tot het scholingsregister STAP en om (vanaf komende zomer) meerjarige opleidingen via STAP mogelijk te maken. Ook wil de minister maatregelen nemen om te voorkomen dat STAP nog als ongepast verdienmodel wordt gebruikt. Natuurlijk kan nu iemand ook een STAP budget aanvragen voor een erkende mbo- of ho-opleiding, maar in de huidige STAP vormgeving zal dat nooit een grote vlucht gaan nemen. Immers, STAP in huidige vorm stimuleert geen aanvragen gericht op meerjarige trajecten, vraagt niet om een bepaald civiel effect van betreffende opleidingen, stimuleert al helemaal niet richting vitale tekortsectoren en

legt de kans om gehonoreerd te krijgen geheel bij een individu. Kortom de outcomes gericht op de doelen achter STAP zijn in huidige vormgeving van STAP te ver buiten beeld en dat vraagt herijking.

Het kabinet wil de leer- en ontwikkelcultuur versterken omdat het vanzelfsprekend moet zijn dat mensen zich een leven lang blijven ontwikkelen. In de huidige en toekomstige arbeidsmarkt is het nodig dat mensen zich continu blijven ontwikkelen en zich kunnen bewegen binnen organisaties, van baan naar baan, binnen sectoren en over sectoren heen. Het kunnen volgen van passende scholing en ontwikkeling is hiervoor essentieel. We waarderen en onderschrijven dit streven van het kabinet zeer en zien ook de grote prestatie die door uitvoeringorganisatie UWV is verricht. Toch is het nu tijd het tij te keren, dat vraagt meer dan verbeteringen om misbruik van STAP te voorkomen, dat vraagt een herijking op een aantal fundamenteelere inrichtingsprincipes.

En dus nu of....?

We zijn het zeer eens dat op diverse punten STAP echt strenger en strakker moet. In het belang van burgers, die zich oriënteren op scholing en nu niet goed kunnen bepalen wat de kans is op een STAP-subsidie, onvoldoende kunnen vertrouwen op de kwaliteit van aanbod van de meer dan 112.000(!) scholingsmogelijkheden in het STAP-register en er evident onvoldoende wordt gekeken naar de arbeidsmarktrelevantie van deze opleidingen en met name kortdurende cursussen in het aanbod.

Dat er veel aanvragers zijn gehonoreerd is in zichzelf wellicht een succes in termen van uitputting, maar wanneer wordt gerelateerd aan de bedoeling van STAP (leercultuur en LLO stimuleren), wendbaarheid van burgers op de arbeidsmarkt faciliteiten bij overgang naar ander werk (arbeidsmarktrelevantie van gehonoreerde STAP), de kwaliteit van diverse opleidingen (civiel effect en kwaliteit van de diverse STAP opleidingen) en de vraag of groepen in Nederland die het meest baat hebben bij deze scholingsmiddelen omdat ze minder makkelijk toegang hebben tot andere scholingsmogelijkheden worden bereikt, is het zeer de vraag of de doorontwikkeling van STAP wel snel en adequaat genoeg wordt opgepakt. Dan is de kans dat deze STAP regeling geen lang leven beschoren is en daarmee een volgende debacle op de loer ligt er groot. Dat mag niet de uitkomst zijn van de ervaringen tot nog toe en alle goed bedoelde voorgestelde interventies tot doorontwikkeling.

STAP dan de goede richting in

We stellen voor dat de interventies niet alleen incrementeel worden aangepakt, maar ook een aantal meer fundamentele zaken worden aangepakt gericht op de oorspronkelijk geambieerde doelen. Redeneer meer radicaal vanuit (1) kwaliteit en (2) zij die minder kansen op de arbeidsmarkt hebben meer toegang tot deze faciliteit geven. De ideeën liggen er. De budgettaire doorrekeningen liggen er bij SZW en OCW. Dus doorpakken en stoppen met enorme lek dat draagvlak ondermijnt.

Zet daarbij de door OCW erkende opleidingen voor middelbaar beroepsonderwijs in en zet dus in op de crebo opleidingen. Het gaat daarbij ook om het kunnen aanvragen van STAP-subsidie voor vervoljaren van meerjarige scholing, waarmee er duidelijkheid komt voor startende studenten bij aanvang van hun scholing en dan zekerheid hebben over hoeveel subsidie en dat zij de scholing voor

alle jaren kunnen financieren. Realiseer een doorontwikkeling naar de leerrechten zoals SER en Stichting van de arbeid eerder voor heeft gesteld¹.

Dan worden bepaalde doelgroepen meer bereikt en ontstaan er ook ontwikkelroutes waarbij aanvragers een trekkingsrecht (voucher) krijgen waarmee mbo scholen bekostigd kunnen worden om juiste opleidingen op maat neer te zetten. Op maat betekent dan: met de bedoelde leercultuur als doel, met ook mogelijkheden om meerjarige opleidingen gericht op een vitale tekortsector. En dus optimaal civiel effect voor individu en de arbeidsmarkt.

Kortom:

- Kom tot een andere opzet van STAP waar alleen opleidingen, afgesloten met een door OCW, de sector of branche erkend diploma of certificaat gehonoreerd.
- Zorg dat in geval van meerjarige opleidingen het budget voor de duur van de studie jaarlijks gegarandeerd wordt.
- Mensen tot en met een opleiding op mbo-niveau 4 kunnen een groter bedrag aanvragen voor een door OCW of branche erkende (meerjarige) opleiding. Dit kan worden gefinancierd door het budget van leerrechten aan het STAP budget toe te voegen.

Met de bij onze scholen aanwezige kwaliteit van opleidingen, met gekwalificeerde professionele docenten en met regulier toezicht op die kwaliteit door Inspectie van het Onderwijs is het een schot voor open doel om STAP een echte kans te geven. Met overigens opleidingen die door werkgevers ook daadwerkelijk gevraagd worden en door OCW gehonoreerd na diverse kwaliteitschecks.

De huidige situatie is onvoldoende en een gemiste kans voor het verbinden van de gewenste leercultuur aan de bestaande goede opleidingsinfrastructuur die we in Nederland hebben. Maar triester nog, dit is een gemiste kans voor veel burgers, die zich echt hebben voor te bereiden op de ontwikkelingen en onzekerheden van de huidige en toekomstige arbeidsmarkt.

Pak deze handschoen op, dan doen wij ook graag mee!

Voorzitter van MBO Raad, Adnan Tekin

¹ SER-advies 'Leren en ontwikkelen tijdens de loopbaan' wordt een andere richting bepleit, namelijk de invoering van individuele leerrekeningen zoals in het onderzoek Leerrechten doorgerekend van SEO.

